

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

**VAIDEOTSUS ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS**
avaliku teabe asjas nr 2.1-3/16/1804

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni peainspektor Elve Adamson,
Otsuse tegemise aeg ja koht	28.11.2016 Tallinnas,
Vaide esitamise aeg	05.10.2016 (registreeritud inspektsioonis 06.10.2016)
Teabevaldaja	Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) aadress: Toompuiestee 24, 10149 Tallinn e-posti aadress: rmk@rmk.ee
Vaide esitaja	AS MO-Puit Jõgeva, aadress: Õuna küla, Jõgeva vald, 48331 Jõgeva maakond
Vaide esitaja esindajad	Vandeadvokaat Taivo Ruus ja advokaat Sandor Elias Advokaadibüroo TRINITI aadress: City Plaza 15. korrus, Tartu mnt 2, 10145 Tallinn e-posti aadress: sandor.elias@triniti.ee

RESOLUTSIOON:

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1, AvTS § 51 lg 1 p 1 ja 4 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punktide 2 ja 4 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹ lg 3 alusel

otsustan rahuldada vaie osaliselt:

- 1) jätta vaie lepingutelt ärisaladuse kaitseks kehtestatud piirangute eemaldamise osas rahuldamata, kuna lepingud sisaldavad teavet, mille avalikustamine võib kahjustada nii RMK, kui nende lepingupartnerite ärisaladust;
- 2) teen RMK-le ettekirjutuse vaadata uuesti läbi vaide esitaja 11.08.2016 teabenõue (milles vaide esitaja soovis perioodil 01.01.2016-01.08.2016 RMK poolt kokkuleppehinnaga tarnitud metsamaterjali tarne aluseks olevaid lepinguid), kas väljastades lepingud ulatuses, mis ei sisalda piiranguga teavet, või kui teabe väljastamine suure mahu tõttu nõuab asutuse töökorralduse muutmist või takistab talle pandud avalike ülesannete täitmist, siis keelduda teabenõude täitmisest vastaval alusel;
- 3) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 9. detsember 2016;
- 4) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Tallinna Halduskohtusse üksnes vaideotsuse (ülaltoodud punkt 1) rahuldamata jäänud osas või juhul, kui Andmekaitse Inspeksioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil. Seejuures saab vaideotsuse tühistamist nõuda üksnes koos teabevaldajale esitatud nõudega, mis jäi vaideotsusega rahuldamata.

Teabevaldaja saab käesoleva haldusakti vaidlustada vaidega Andmekaitse Inspeksiooni peadirektorile või Vabariigi Valitsuse seaduse §-s 101 toodud korras.

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:

Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspeksiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspeksioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. 11.08.2016 esitas vaide esitaja RMK-le teabenõude, milles soovis perioodil 01.01.2016-01.08.2016 RMK poolt kokkuleppehinnaga tarnitud metsamaterjali tarne aluseks olevaid lepinguid.
2. 05.09.2016 keeldus RMK lepingute väljastamisest põhjusel, et need sisaldavad ärisaladust.
3. 05.10.2016 esitas vaide esitaja RMK poolt teabenõude täitmisest keeldumise peale vaide.
4. Kuna vaites esinesid puudused, siis andsin vaide esitajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks
5. 17.10.2016 kõrvaldas vaide esitaja vaites esinevad puudused ning võtsin vaide menetlusse.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

1. KOKKUVÕTE

1.1 Riigimetsa Majandamise Keskus on keeldunud avaldajale andmast juurdepääsu teabele, mis puudutab kokkuleppehinnaga tarnitud metsamaterjali tarne aluseks olevaid lepinguid, samas kui avaliku enampakkumise tulemusena sõlmitud tarnelepingutega seotud teave on avalik.

Avaldaja hinnangul ei saa lepingu sõlmimisele eelnenud protsess mõjutada lepingu sisu ärisaladuseks tunnistamise ulatust. RMK on oma seisukohas avaliku enampakkumise tulemusena sõlmitud lepingute info puhul märkinud, et tegemist pole ärisaladusega, kuna see on juba avalikustatud teave. See aga ei selgita, miks kokkuleppehinnaga sõlmitud lepingute info peaks kvalitatiivselt enam RMK või selle klientide ärihuve kahjustama.

1.2 Antud juhul puudub RMK 05.09.2016 selgituses igasugune põhjendus, kuidas teabe avalikustamine kahjustaks RMK lepingupartnerite ärihuve. RMK 05.09.2016 vastuses

sisalduvad muud väited, mis peaks viitama RMK enda ärisaladuse kahjustamisele, on seejuures samuti põhjendamatud – kokkuleppehinnaga lepingutega seotud info avalikustamine ei saa kuidagi RMK läbirääkimispositsioone halvendada, kui RMK järgib õigusaktidest tulenevaid kohustusi lepingu tingimuste kindlaksmääramisel ega kahtlуста konkurssidel osalevate ettevõtjate kartellikokkulepet.

1.3 RMK on seejuures jätnud oma ärisaladuse määratlemisel arvestamata tema kui riigimetsa majandaja ja valitseja kohustuse tagada ka avalik kontroll avalike ülesannete täitmise üle, sh sektoriettevõtjate võimalus analüüsida, ega RMK oma tegevusega osadele ettevõtjatele õigusvastast konkurentsieelist ei tekita.

2. ASJAOLUD

2.1 AS MO-Puit Jõgeva (edaspidi MOPJ) esitas Riigimetsa Majandamise Keskusele (RMK) 11.08.2016 kaks teabenõuet:

a) väljastada perioodil 01.01.2016 – 01.08.2016 RMK poolt avalike enampakkumiste tulemusena (MS § 46 lg 1 p 1) tarnitud metsamaterjali tarne aluseks olevad lepingud ja lisaks andmed (kui need ei ole lepingutest nähtuvad) iga sõlmitud lepingu puhul tarnekoha, RMK vahelao asukoha, müüdü koguse ja sortimendi (puuliik, kvaliteet, diameetri vahemik); ühiku hinna (ilma käibemaksuta) ja tarnekuupäeva kohta (lisa 1);

b) väljastada perioodil 01.01.2016 – 01.08.2016 RMK poolt kokkuleppehinnaga (MS § 46 lg 1 p 3) tarnitud metsamaterjali tarne aluseks olevad lepingud ja lisaks andmed (kui need ei ole lepingutest nähtuvad) iga sõlmitud lepingu puhul tarnekoha, RMK vahelao asukoha, müüdü koguse ja sortimendi (puuliik, kvaliteet, diameetri vahemik); ühiku hinna (ilma käibemaksuta) ja tarnekuupäeva kohta (lisa 2);

2.2 Oma 17.08.2016 vastuses teavitas RMK: „Selline teabenõue loetakse selgitustaotluseks ja sellele vastame märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seadusega ettenähtud korras. Lisaks märgime, et Teie poolt soovitud teabele kehtivad juurdepääsupiirangud seoses RMK klientide ärisaladusega, mistõttu kogu soovitud teavet pole võimalik esitada.“

2.3 RMK edastas 29.08.2016 lisa 1 oleva teabenõude täitmiseks vajaliku informatsiooni, seega RMK viide juurdepääsupiirangute kohta käis lisa 2 oleva teabenõude kohta (kokkuleppehinnaga metsamaterjali tarne aluseks olevad lepingud).

2.4 Vastuses MOJP selgitustaotlusele (lisa 3) vastas RMK 05.09.2016 järgmist (lisa 4): „RMK keeldub teabenõude täitmisest AvTS § 23 lg 1 p 1 alusel osas, milles nõutakse lepinguid ja andmeid kvaliteedi, diameetri vahemiku ning ühiku hinna kohta, kuna nimetatud taotletava teabe suhtes kehtivad juurdepääsupiirangud ja teabenõudjal ei ole nimetatud taotletavale teabele juurdepääsuõigust. RMK on tunnistanud nimetatud teabe asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks AvTS § 35 lg 1 p 17 alusel, kuna selle avalikustamine võib kahjustada ärisaladust.“

2.5 RMK selgitas lisaks, et kokkuleppehinnaga lepingutes sisalduva teabe avalikustamine võib kahjustada mitte üksnes RMK klientide, vaid ka RMK ärisaladust. Kui metsamaterjali võõrandamine on toimunud avalikul enampakkumisel (MS § 46 lg 1 p 1), siis on selle tulemusena sõlmitud lepingus sisalduv teave juba niigi avalik /---/ Teistsugune on olukord kokkuleppehinnaga sõlmitud lepingute puhul (MS § 46 lg 1 p 3). /---/ Kord ei näe ette läbirääkimiste tulemuste avalikustamist. Riigimetsas kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müügi korra § 21 lg 3 kohustab RMK-d avaldama üksnes pakkumise võitja nime RMK veebilehel. /---/ Läbiräägitavates tingimustes saavutatud kokkulepped on erinevates lepingutes erinevad. Kui RMK sellises olukorras avalikustaks teabe hindade kohta, siis võib see halvendada RMK positsiooni tulevastes läbirääkimistes seeläbi, et saab avalikult teatavaks

miinimumhind, millega on RMK nõus metsamaterjali müüma – läbirääkimiste teine pool võib tulevastel läbirääkimistel seeläbi saavutada madalama hinna. Kui RMK avalikustaks maksetingimused, siis võib see halvendada RMK positsiooni tulevastes läbirääkimistes seeläbi, et saavad avalikult teatavaks ostja jaoks soodsaimad maksetingimused, mida RMK on nõus aktsepteerima – läbirääkimiste teine pool võib tulevastel läbirääkimistel saavutada endale senisest soodsamad maksetingimused. Kui RMK avalikustaks metsamaterjali kvaliteedi, siis saaksid RMK kliendi konkurendid teada minimaalse kvaliteedi, millega klient on nõus metsamaterjali ostma. Eeltoodud põhjustel omab kokkuleppehinnaga sõlmitud lepingutes sisalduv teave kaubanduslikku väärtust ja selle avalikustamine võib kahjustada nii RMK kui ka RMK klientide ärisaladust. Teavet on võimalik selle avalikustamisel kasutada kolmandate isikute poolt ära vastuolus ausate kaubandustavadega.

3. ÕIGUSLIKUD PÕHJENDUSED

3.1 Taotleja leiab, et RMK põhjendustest nähtuvalt leiab RMK justkui, et kokkuleppehinnaga metsamaterjali tarnelepingutega (MS § 46 lg 1 p 3) seotud info avaldamine kahjustab justkui nii RMK klientide kui ka RMK ärisaladust. Samas puudub RMK 05.09.2016 vastuses igasugune põhjendus, kuidas teave RMK klientide ärisaladust kahjustada võiks.

3.2 Avaldaja mõistab, et AvTS § 35 lg 1 p 17 kohaselt tuleb asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks tunnistada muu hulgas teave, mille avalikustamine võib kahjustada ärisaladust.

3.3 KonkS § 63 lg 1 sätestab, et ärisaladuseks loetakse niisugune teave ettevõtja äritegevuse kohta, mille avaldamine teistele isikutele võib selle ettevõtja huve kahjustada, eelkõige oskusteavet puudutav tehniline ja finantsteave ning teave kulude hindamise meetodika, tootmissaladuste ja -protsesside, tarneallikate, ostu-müügi mahtude, turuosade, klientide ja edasimüüjate, turundusplaanide, kulu- ja hinnastruktuuride ning müügistrateegia kohta.

Ärisaladus ei ole avalikustamisele kuuluv või avalikustatud teave /---/. Riigikohus on sisustanud ärisaladuse mõistet viidates intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingule (TRIPS-leping)¹, mille artikkel 39 punkt 2 on sõnastatud järgmiselt: "Füüsilistel ja juriidilistel isikutel peab olema võimalus takistada nende seadusliku kontrolli all oleva teabe avaldamist teistele või selle omandamist või kasutamist teiste poolt ilma nende nõusolekuta viisil, mis on vastuolus ausate kaubandustavadega, tingimusel et:

a) selline teave on saladus selles tähenduses, et see ei ole kogumis või üksikosade täpses paigutuses ja kokkupanus üldteada või kergesti kättesaadav isikutele ringkondades, kes tavaliselt kõnesolevat laadi teabega tegelevad;

b) sellel teabel on kaubanduslik väärtus tema salajasuse tõttu;

c) selle teabe üle seaduslikku kontrolli omav isik on asjaoludest lähtuvalt võtnud vajalikke meetmeid, et hoida seda salajas."

3.4 Andmekaitse Inspeksioon ja kohtud on oma praktikas leidnud, et ärisaladuse puhul on tegemist teabega, mis garanteerib antud ettevõtja äritegevuse edukuse ning mille väljatöötamiseks või kogumiseks on ettevõtja teinud investeeringuid, mis vajavad õigustatult kaitset. Teiseks ärisaladuse tunnuseks on see, et äritegevusega seonduva informatsiooni avaldamine peab ohustama ettevõtja huve. Ettevõtja huvideks on eelkõige majanduslikud huvid. Sellise teabe avalikustamine kahjustab ettevõtja turupositsiooni või võtab temalt konkurentsieelise. /---/ Tulenevalt eelnevast ei saa ärisaladuseks tunnistada igasugust teavet, vaid teabevaldajal on kohustus välja selgitada, milline konkreetne teave on käsitletav ärisaladusena ning vajadusel küsima lepingu teiselt poolelt selgitusi, kuidas mingi teabe

¹ RKTko nr 3-2-1-103-08, p 20.

avalikustamine võib kahjustada lepingupoole ärihuve. Seega ei piisa ainult kokkuleppest, et mingi teave on ärisaladus vaid teabevaldajal tuleb hinnata ka teabe ärisaladuseks tunnistamise põhjendatust.²

3.5 Avaldaja hinnangul on õigusvastane kokkuleppehinnaga (MS § 46 lg 1 p 3) sõlmitud lepingute info (vähemalt osaliselt) ärisaladuseks tunnistamine, eriti arvestades, et avalike enampakkumiste tulemusena sõlmitud lepingutega seotud info on avalik.

3.6 Avaldaja hinnangul ei saa ainult lepingu sõlmimisele eelnenud protsess mõjutada lepingu sisu ärisaladuseks tunnistamise ulatust – mõlemal juhul on RMK avalike vahendite ehk riigimetsa valitseja, valdaja ja majandaja (MS § 47 lg 1, § 48 lg 1 jne). RMK on oma seisukohas avaliku enampakkumise tulemusena sõlmitud lepingute info puhul märkinud, et tegemist pole ärisaladusega, kuna see on juba avalikustatud teave. See aga ei selgita, miks kokkuleppehinnaga sõlmitud lepingute info peaks kvalitatiivselt enam RMK või selle klientide ärihuve kahjustama.

3.7 Antud juhul puudub RMK 05.09.2016 selgituses igasugune põhjendus, kuidas teabe avalikustamine kahjustaks RMK lepingupartnerite ärihuve. Eelviidatud praktika kohaselt ei piisaks ka RMK lepingupartnerite poolsest nõudest ega teabe mitteavaldamise kokkuleppimisest. RMK 05.09.2016 vastuses sisalduvad muud väited, mis peaks viitama RMK enda ärisaladuse kahjustamisele, on seejuures samuti põhjendamatud.

3.8 Esiteks, riigimetsas kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müügi korra (edaspidi Kord) § 21 lg 3 kohustab RMK-d tõepoolest avaldama üksnes pakkumise võitja nime RMK veebilehel. Samas on tegemist info avalikustamisega AvTS § 8 lg 1 p 2 ja 28 lg 1 p 32 mõttes, mis ei puutu kuidagi teabenõude täitmisse ja juurdepääsupiirangutesse AvTS § 8 lg 1 p 2 ja § 23 lg 1 p 1 mõttes. Lisaks käib Korra § 21 lg 3 ka avaliku enampakkumise tulemusena sõlmitud lepingute kohta, ometi on viimatinimetatud lepingutega seotud info täies mahus avalik.

3.9 Teiseks, RMK väidab, et Läbiräägitavates tingimustes saavutatud kokkulepped on erinevates lepingutes erinevad. Kui RMK sellises olukorras avalikustaks teabe hindade kohta, siis võib see halvendada RMK positsiooni tulevastes läbirääkimistes seeläbi, et saab avalikult teatavaks miinimumhind, millega on RMK nõus metsamaterjali müüma – läbirääkimiste teine pool võib tulevastel läbirääkimistel seeläbi saavutada madalama hinna. Kui RMK avalikustaks maksetingimused, siis võib see halvendada RMK positsiooni tulevastes läbirääkimistes seeläbi, et saavad avalikult teatavaks ostja jaoks soodsaimad maksetingimused, mida RMK on nõus aktsepteerima – läbirääkimiste teine pool võib tulevastel läbirääkimistel saavutada endale senisest soodsamad maksetingimused. Kui RMK avalikustaks metsamaterjali kvaliteedi, siis saaksid RMK kliendi konkurendid teada minimaalse kvaliteedi, millega klient on nõus metsamaterjali ostma.

Eeltoodud põhjustel omab kokkuleppehinnaga sõlmitud lepingutes sisalduv teave kaubanduslikku väärtust ja selle avalikustamine võib kahjustada nii RMK kui ka RMK klientide ärisaladust. Teavet on võimalik selle avalikustamisel kasutada kolmandate isikute poolt ära vastuolus ausate kaubandustavadega.

3.10 Avaldajale hinnangul on selline käsitus väär ega põhjenda kuidagi kokkuleppehinnaga metsamaterjali tarne lepingutega seotud infole juurdepääsupiirangute kehtestamist.

3.11 Esiteks – kui hind, maksetingimused ja kvaliteet on avalikud, ei saa see kellelegi eeliseid luua, vastupidi avaldamata hind tähendab seda, et seni kokkuleppehinnaga lepingute pool on

² Vt nt AKI vaideotsus nr 2.1-3/12/378; TlnHKo ja TlnRngKo nr 3-08-1980.

RMK enda loogika järgi eelistatud seisundis võrreldes nendega, kes tingimusi ei tea ja kelle suhtes kehtivad juurdepääsupiirangud. See poleks aga isegi enam ärisaladuse kaitse, vaid juba lubamatute konkurentsimoonustuste tekitamise küsimus.

3.12 Lisaks, Metsaseaduse (MS) § 46 lg 5 sätestab, et raieõiguse ja metsamaterjali kokkuleppehind ei tohi olla väiksem raieõiguse ja metsamaterjali harilikust väärtusest. Sama printsiibi sätestab Korra § 17 lg 1. RMK puiduturustrateegia seabki eesmärgi „Müüa metsamaterjali aastamahust kokkuleppehinnaga kestvuslepingute alusel 85 % ja teisi müügiviise (avalik enampakkumine, eelläbirääkimistega pakkumine ja müük kokkuleppehinnaga, v.a kestvuslepingud) kasutades 15 %.“³ RMK kodulehel on märgitud, et enampakkumisi korraldatakse hinnaindikatsiooni saamiseks.⁴ RMK Puiduturustrateegia 2015-2020 p 1.4 kohaselt toimub kestvuslepingu sõlmimise meneluse protsessis esmaste hinnapakumiste kaalutud keskmise taseme arvestus ja määratakse hinnakoridori alumine ja ülemine tase (piirid +/- 5%). Hinnakoridoris asuvad hinnad loetakse pakkumiste kaalumisel baashindadeks väärtusega 100.

3.13 Seega ei saa kokkuleppehinna avalikustamine kuidagi RMK positsiooni halvendada, kui RMK kehtivat õigust järgib ega samas pakkujaid kartellikokkuleppes ei kahtlusta, arvestades, et RMK positsioon peaks õigusaktide eesmärgi järgi juba metsamaterjali hariliku väärtuse, sh enampakkumise tulemustega seotud olema.

3.14 AvTS § 1 sätestab, et seaduse eesmärk on tagada üldiseks kasutamiseks mõeldud teabele avalikkuse ja igäihe juurdepääsu võimalus, lähtudes demokraatliku ja sotsiaalse õigusriigi ning avatud ühiskonna põhimõtetest, ning luua võimalused avalikkuse kontrolliks avalike ülesannete täitmise üle. AvTS § 4 lg 1 sätestab, et demokraatliku riigikorralduse tagamiseks ning avaliku huvi ja igäihe õiguste, vabaduste ja kohustuste täitmise võimaldamiseks on teabevaldajad kohustatud tagama juurdepääsu nende valduses olevale teabele seaduses sätestatud tingimustel ja korras.

3.15 Avaldaja juhib tähelepanu, et RMK on oma selgituses põhistanud ainult iseenda ärisaladuse kahjustamist. RMK on seejuures jätnud oma ärisaladuse määratlemisel aga arvestamata tema kui riigimetsa majandaja ja valitseja kohustuse tagada ka avalik kontroll avalike ülesannete täitmise üle, sh sektoriettevõtjate võimalus analüüsida, ega RMK oma tegevusega osadele ettevõtjatele õigusvastast konkurentsieelist ei tekita.

3.16 Eeltoodust tulenevalt puudub avaldaja hinnangul põhjendus kokkuleppehinnaga (MS § 46 lg 1 p 3) tarnitud metsamaterjali tarne aluseks olevate lepingutele ja lepingutega seotud infole juurdepääsupiirangute kehtestamisele AvTS § 35 lg 1 p 17 alusel. Kaebaja taotleb seega, et Andmekaitse Inspeksioon teeks RMK-le ettekirjutuse vastavate juurdepääsupiirangute kehtetuks tunnistamiseks ja avaldaja 11.08.2016 teabenõude täitmiseks (AvTS § 51 lg 1 p 1 ja p 7).

Taotlused:

1. Teha ettekirjutus, millega kohustada Riigimetsa Majandamise Keskust kehtetuks tunnistama juurdepääsupiirangud kokkuleppehinnaga metsamaterjali tarnelepingutega seotud infole;
2. Teha ettekirjutus, millega kohustada Riigimetsa Majandamise Keskusest täitma AS MO-Puit Jõgeva poolt 11.08.2016 esitatud teabenõue AvTS § 17 lg 1 p 1 kohaselt viisil, s.o väljastades teabe Avaldaja seadusliku esindaja elektronpostiaadressil bruno@meklar.ee ;

³ <http://rmk.ee/puidumuuk-1/puidumuuk/muugistrateegia>

⁴ <http://rmk.ee/puidumuuk-1/puidumuuk/palk>

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Vastused Andmekaitse Inspektsiooni küsimustele (küsimustega samas järjekorras):

1. RMK ei ole tunnistanud vaide esitaja poolt soovitud kokkuleppehinnaga lepinguid täies ulatuses ärisaladuseks.

2. Küsimus on püstitatud ekslikul eeldusel, et RMK ei ole üldse kokkuleppehinnaga lepingutes sisalduvat teavet väljastanud. RMK väljastas kokkuleppehinnaga lepingutest selle teabe, millele ärisaladus ei laiene – teabe tarnekoha, RMK vahelao asukoha, koguse, sortimendi ja tarnekuupäeva kohta. RMK oli 05.09.2016 vastusele nr 3-3.1/1036 lisanud 3 faili vastava teabega. RMK-l ei olnud võimalik väljastada lepinguid, kuna lepingud on digitaalselt allkirjastatud – digikonteineris asuvaid faile ei ole tehniliselt võimalik muuta, mistõttu ei ole ka võimalik digikonteineris sisalduvat asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teavet kustutada ja ülejäänud teavet alles jätta. Kui Andmekaitse Inspektsioon asub seisukohale, et RMK oleks pidanud digikonteineritest failid välja võtma ja neid töötleva (st otsima kõikidest lepingutest üles asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teavet sisaldavad punktid ja need kustutama), siis selgitab RMK, et RMK-l puudub selliseks tegevuseks inimressurss. Kokku oli perioodil 01.01.2016 – 01.08.2016 kehtivaid kokkuleppehinnaga lepinguid 107 ja igale lepingule oli nimetatud perioodil sõlmitud 3-4 lisa. Kokku on seega faile ligikaudu 350, mille töötlemine eelkirjeldatud viisil ei ole inimressursi puudusel võimalik. Sellisel juhul keeldub RMK teabenõude täitmisest AvTS § 23 lg 2 p 3 alusel. 11.08.2016 teabenõudest nähtub, et teabenõudja huviks oli saada teave iga sõlmitud lepingu puhul tarnekoha, RMK vahelao asukoha, müüdü koguse ja sortimendi (puuliik, kvaliteet, diameetri vahemik), ühiku hinna (ilma käibemaksuta) ja tarnekuupäeva kohta. Teabenõudja sai teabe tarnekoha, RMK vahelao asukoha, koguse, sortimendi ja tarnekuupäeva kohta – selles osas luges RMK teabenõude selgitustaotluseks ja vastas sellele kui selgitustaotlusele. Teabenõudja ei saanud teavet üksnes kvaliteedi, diameetri vahemiku ja ühiku hinna kohta.

3. Jah, lepingueelsete läbirääkimiste käigus on RMK küsinud ja RMK lepingupartnerid on selgitanud, mida nad peavad oma ärisaladuseks.

4. Kuna põhjendused on RMK lepingupartnerite poolt esitatud suuliselt lepingueelsete läbirääkimiste käigus, siis ei ole neid võimalik Andmekaitse Inspektsioonile edastada. RMK lepingupartnerid on selgitanud, et peavad minimaalset kvaliteeti koosmõjus diameetri vahemikega ärisaladuseks. RMK lepingupartnerite poolt avaldatud üldised kvaliteedinõuded, millega nad on nõus metsamaterjali ostma, on sageli kõrgemad kvaliteedinõuetest, mis on kokku lepitud RMK-ga sõlmitud kokkuleppehinnaga lepingutes. Kui saab avalikuks minimaalne kvaliteet, millega RMK lepingupartnerid on nõus RMK-lt metsamaterjali ostma, siis võivad RMK lepingupartnerite teised tarnijad nõuda samade madalamate kvaliteedinõuete aktsepteerimist, mille tulemusena halveneb RMK lepingupartneri positsioon tulevastes läbirääkimistest teiste tarnijatega.

5. Leping moodustavad lepingu tingimused peakirjaga „metsamaterjali müügileping“ koos lisadega „tarnegraafik“, „kvaliteedinõuded“ ja „hinnakokkulepe“. Lepingu sõlmimisel on lepingu tingimustele alati lisatud nimetatud lisad (asuvad koos lepingu tingimustega samas failis). Lisad „tarnegraafik“ ja „hinnakokkulepe“ sõlmitakse perioodiliselt uuesti, üldjuhul on nende kehtivuse perioodiks kolm kuud, harvemini ka muu periood. Leping sisaldab maksetingimusi, mille osas RMK leiab, et tegu on ärisaladusega. Lepingu lisa peakirjaga „kvaliteedinõuded“ sisaldab kvaliteedinõudeid kvaliteediklasside kaupa, mille osas RMK samuti leiab, et tegu on ärisaladusega. Lepingu lisa pealkirjaga „hinnakokkulepe“ sisaldab andmeid müüüdavate kvaliteediklasside, diameetri vahemike ja ühikuhindade kohta, mille osas RMK samuti leiab, et tegu on ärisaladusega.

6. Teabenõudele vastamiseks tulnuks andmed välja otsida lepingu lisadest „kvaliteedinõuded“ ja „hinnakokkulepe“. RMK käsitluses moodustavad need lisad osa lepingust.

7. Jah, 05.09.2016 vastuse nr 3-3.1/1036 lisades nimetatud kolm faili sisaldasid andmeid tarnekoha, RMK vahelao asukoha, koguse, sortimendi ja tarnekuupäeva kohta. RMK on need failid edastanud teabenõudjale. Andmekaitse Inspeksioon on palunud edastada ka vaide esitaja poolt teabenõudes soovitud lepingutest koopiad, milles näidata igas lepingus ära, milline osa dokumendist sisaldab ärisaladust ja kelle ärisaladust (kas RMK või lepingupartneri ärisaladust) ning põhjendada, kuidas sellise teabe avalikustamine võib kahjustada RMK või lepingupartneri ärihuve. Vastuseks sellele nõudele selgitab RMK, et nõuet ei ole võimalik põhitegevust kahjustamata täita, kuna RMK-l puudub selliseks tegevuseks inimressurs.

RMK-l oli perioodil 01.01.2016 – 01.08.2016 kokku 107 kehtivat kokkuleppehinnaga lepingut, iga leping koos lisadega on sõlmimisel vähemalt 10 lehekülje pikkune, kuna lisad „tarnegraafik“ (ühel lehel) ja „hinnakokkulepe“ (ühel lehel) sõlmitakse perioodiliselt uuesti (üldjuhul on nende kehtivuse perioodiks kolm kuud), siis on igale lepingule perioodil 01.01.2016 – 01.08.2016 täiendavalt lisatud 3 või 4 lisa „tarnegraafik“ ja „hinnakokkulepe“, ehk kokku veel 6 või 8 lehekülge. Seega on iga leping koos hiljem lisandunud lisadega 16 või 18 lehekülje pikkune. Kuna kokku on 107 lepingut, siis on nende kogumaht suurusjärgus 1800 lehekülge. RMK-l puuduvad töötajad, kellele teha ülesandeks niisuguse dokumentide massi läbilugemine ja selles ärisaladust sisaldavate osade väljaotsimine ja märkimine ning põhjenduste lisamine. RMK põhitegevus kannataks selle all tugevasti.

RMK esitab näidisenä RMK ja H.A.K.S. AS-i vahel 11.01.2016 sõlmitud metsamaterjali müügilepingu nr 3-3.6.1/3164 koos sõlmimisel lepitud lisadega (vt lisa). RMK selgitab, et:

1. Lepingu tingimustes peakirjaga „metsamaterjali müügileping“ on RMK ärisaladust sisaldavateks punktideks:

1.1. Punkt 8.2 „Maksetähtaeg“. Kui RMK avalikustaks lepingutes sisalduvad maksetähtajad, siis võib see halvendada RMK positsiooni tulevates läbirääkimistes seeläbi, et saab avalikult teatavaks pikim (ostja jaoks soodsaim) maksetähtaeg, mida RMK on nõus aktsepteerima – läbirääkimiste teine pool võib tulevastel läbirääkimistel saavutada endale senisest pikema maksetähtaja;

1.2. Punkt 8.3 „Krediidilimiit“. Kui RMK avalikustas lepingutes sisalduvad krediidilimiidid, siis võib see halvendada RMK positsiooni tulevates läbirääkimistes seeläbi, et saab avalikult teatavaks maksimaalne (ostja jaoks soodsaim) krediidilimiit, mida RMK on nõus aktsepteerima – läbirääkimiste teine pool võib tulevastel läbirääkimistel saavutada endale senisest suurema krediidilimiidi;

1.3. Punktid 8.5, 8.6 ja 8.7, mis reguleerivad ostja poolt lepingust tulenevate ostja kohustuste täitmise tagamiseks tagatiste (antud juhul garantiikirjade) esitamist RMK-le. Kui RMK avalikustaks lepingutes sisalduvad tagatiste andmise tingimused, siis võib see halvendada RMK positsiooni tulevates läbirääkimistes seeläbi, et saavad avalikult teatavaks minimaalsed (ostja jaoks soodsaimad) tagatiste tingimused, mida RMK on nõus aktsepteerima – läbirääkimiste teine pool võib tulevastel läbirääkimistel saavutada endale võimaluse anda RMK jaoks senistest halvematel tingimustel tagatised;

2. Lepingu lisa „hinnakokkulepe“ sisaldavad RMK ärisaladust punktis 1 toodud ühikute hinnad koosmõjus diameetri vahemikega. Kui RMK avalikustaks hinnakokkuleppes toodud ühikute hinnad, siis võib see halvendada RMK positsiooni tulevates läbirääkimistes seeläbi, et saavad avalikult teatavaks miinimumhinnad, millega on RMK nõus metsamaterjali müüma – läbirääkimiste teine pool võib tulevastel läbirääkimistel seeläbi saavutada madalamad hinnad.

3. Lepingu lisa „kvaliteedinõuded“ sisaldab RMK lepingupartneri ärisaladust punkt 1, milles on toodud kvaliteedinõuded kvaliteediklasside kaupa. Kui RMK avalikustaks metsamaterjali kvaliteedi, siis saaksid RMK lepingupartneri teised tarnijad teada minimaalse kvaliteedi,

millega RMK lepingupartner on nõus metsamaterjali ostma. RMK lepingupartnerite poolt avaldatud üldised kvaliteedinõuded, millega nad on nõus metsamaterjali ostma, on sageli kõrgemad kvaliteedinõuetest, mis on kokku lepitud RMK-ga sõlmitud kokkuleppehinnaga lepingutes. Kui saab avalikuks minimaalne kvaliteet, millega RMK lepingupartnerid on nõus RMK-lt metsamaterjali ostma, siis võivad RMK lepingupartnerite teised tarnijad nõuda samade madalamate kvaliteedinõuete aktsepteerimist, mille tulemusena halveneb RMK lepingupartneri positsioon tulevastes läbirääkimistest teiste tarnijatega.

4. Lepingu lisas „hinnakokkulepe“ sisaldavad RMK lepingupartneri ärisaladust punktis 1 toodud kvaliteediklassid ja diameetri vahemikud. Need sisaldavad ärisaladust koosmõjus kvaliteedinõuetega samadel põhjustel, mis kvaliteedinõuded. Kui metsamaterjali võõrandamine on toimunud avalikul enampakkumisel (MS § 46 lg 1 p 1), siis on selle tulemusena sõlmitud lepingus sisalduv teave juba niigi avalik – lepingu tingimused avalikustatakse enampakkumise väljakuulutamisel ja pärast enampakkumise toimumist avalikustatakse enampakkumise tulemused. Tulenevalt avaliku enampakkumise eripärast ei saa selle tulemusena sõlmitud lepingus sisalduda sellist teavet, mida ei ole varasemalt avalikustatud. Teistsugune on olukord kokkuleppehinnaga sõlmitud lepingute puhul (MS § 46 lg 1 p 3).

Riigimetsas kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müügi korra § 17 lg 3 kohaselt eelnevad kokkuleppehinnaga müügil müügilepingu sõlmimisele ostja ja müügi korraldaja vahelised läbirääkimised, mille käigus lepatakse kokku müügihinna ja -koguse, kvaliteedinõuete ning tarne- ja maksetingimuste suhtes. Kord ei näe ette läbirääkimiste tulemuste avalikustamist. Riigimetsas kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müügi korra § 21 lg 3 kohustab RMK-d avaldama üksnes pakkumise võitja nime RMK veebilehel. Kui seadusandja tahteks oleks olnud see, et avalikustatakse ka RMK poolt kokkuleppehinnaga metsamaterjali müügi hinnad (vm tingimused), siis oleks hindade (vm tingimuste) avalikustamine ette nähtud metsaseaduses ja/või riigimetsas kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müügi korras. Paraku on ette nähtud üksnes võitja nime avalikustamine.

RVS § 8 lg 4 kohaselt tehes riigivaraga mis tahes toiminguid või tehinguid, peab riigivara valitseja juhinduma põhimõttest suurendada kasu ja vältida kahju, mis riik võib neist toimingutest või tehingutest saada. RVS § 8 lg 7 kohaselt on volitatud asutus kohustatud täitma tema valdusesse antud riigivara suhtes nõudeid, mis riigivaraseaduses on esitatud riigivara valitsejale. Volitatud asutus teostab riigivara valitseja õigusi riigivara valitseja määratud ulatuses. MS § 47 lg 1 kohaselt on RMK riigitulundusasutus. MS § 53 lg 3 kohaselt RMK valdab, kasutab ja käsutab tema valduses olevat vara riigimetsa majandamiseks ja tulu saamiseks metsaseaduses sätestatud korras. Seetõttu on RMK peamiseks eesmärgiks riigile tulu teenimine. Kuna RMK konkureerib metsamaterjali turul teiste metsaomanikega, siis on seadusandja pidanud vajalikuks mitte avaldada kokkuleppehinnaga sõlmitud lepingute tingimusi ja mitte nõrgestada seeläbi RMK positsiooni turul ning mitte vähendada seeläbi RMK poolt riigile teenitavat kasumit.

KonKS § 63 lg 1 kohaselt loetakse ärisaladuseks niisugune teave ettevõtja äritegevuse kohta, mille avaldamine teistele isikutele võib selle ettevõtja huve kahjustada, eelkõige oskusteavet puudutav tehniline ja finantsteave ning teave kulude hindamise meetoodika, tootmissaladuste ja protsesside, tarneallikate, ostu-müügi mahtude, turuosade, klientide ja edasimüüjate, turundusplaanide, kulu- ja hinnastruktuuride ning müügistrateegia kohta. Kuna nimetatud sättes toodud loetelu ees kasutatakse sõna „eelkõige“, siis ei ole loetelu ammendav. RMK on eelpool põhjendanud, miks on kokkuleppehinnaga sõlmitud lepingutes sisalduvad maksetingimused ja andmed kvaliteedi, diameetri vahemiku ning ühiku hinna kohta käsitletavad ärisaladusena.

AvTS § 35 lg 1 p 17 kohaselt on teabevaldaja kohustatud tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks teabe, mille avalikustamine võib kahjustada ärisaladust. Kui

seadusandja tahteks oleks olnud üksnes ärisaladust sisaldava teabe tunnistamine asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks, siis oleks AvTS § 35 lg 1 p 17 ka vastavalt sõnastatud. Tegelikult AvTS § 35 lg 1 p 17 kohaldamiseks piisab sellest, et teabe avalikustamine võib kahjustada ärisaladust. AvTS § 35 lg 1 p 17 alusel asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teave ei pea ise olema tingimata ärisaladus ning selle teabe avalikustamine ei pea tingimata kahjustama ärisaladust. Piisab sellest, kui võib esineda ärisaladuse kahjustamise oht.

AvTS § 38 lg 2 kohaselt kui teabele juurdepääsu võimaldamine võib põhjustada juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tulemise, siis tagatakse juurdepääs üksnes sellele osale teabest või dokumendist, mille kohta juurdepääsupiirangud ei kehti. Kui Andmekaitse Inspeksioon peaks asuma seisukohale, et viidatud sättest tulenevalt oleks RMK pidanud edastama teabenõudjale lepingud ja lisad, milles on kaetud ärisaladust sisaldavad kohad, siis on RMK poolseks teabenõude täitmisest keeldumise aluseks AvTS § 23 lg 2 p 3, mille kohaselt teabevaldaja võib teabenõude täitmisest keelduda, kui teabenõude täitmine nõuab taotletava teabe suure mahu tõttu teabevaldaja töökorralduse muutmist, takistab talle pandud avalike ülesannete täitmist või nõuab põhjendamatult suuri kulutusi. Vastavad põhjendused on toodud eelpool.

Andmekaitse Inspeksioon on viidanud RVS § 8 lg 5, mille kohaselt peab riigivara valitseja tegema riigivaraga tehinguid kooskõlas õigusaktidega ning läbipaistvalt ja kontrollitavalt. RVS § 2 lg 3 kohaselt riigivara suhtes, mille kohta on teises seaduses kehtestatud eriregulatsioon, kohaldatakse riigivaraseadust eriseaduses sätestatud arvestades. RMK vara valdamist, kasutamist ja käsutamist reguleerivad metsaseaduse sätted (MS § 53 jj). Metsaseadus ja selle rakendusaktiks olev riigimetsas kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müügi kord näeb kokkuleppehinnaga lepingute sõlmimise puhul ette üksnes pakkumise võitja nime avaldamise RMK veebilehel (vt eelpool). Seega ei saa üldnormide (riigivaraseaduse ja avaliku teabe seaduse) alusel nõuda teabe avalikustamist, mille avalikustamist erinormid ette ei näe.

KESKKONNAMINISTEERIUMI SEISUKOHT

Menetluse käigus küsisin arvamust ka Keskkonnaministeeriumilt.

Asume seisukohale, et RMK on infopäringutele nõuetekohaselt vastanud: on esitanud teabenõudjale lepingute kohta küsitud juurdepääsupiiranguta informatsiooni, mis moodustab olulise osa kogu küsitud informatsioonist. Samuti on teabenõudjale põhjalikult selgitanud, millises osas ei ole võimalik teabenõuet täita ning millistel alustel. Lisaks on RMK puiduturustusosakonna juhataja andnud AS-le MO-Puit Jõgeva selgitusi telefoni teel ja RMK kontoris.

Nõustume RMK 07.11.2016 kirjas nr 3-3.1/1321 Andmekaitse Inspeksioonile esitatud seisukohtade ja põhjendustega.

RMK metsamaterjali müügi vastavust õigusaktidele on kontrollinud RMK siseaudititalitus ja Keskkonnaministeerium ning rikkumisi ei ole tuvastatud. Vabariigi Valitsuse 04.01.2007 määruse nr 1 „Riigimetsas kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müügi kord“ § 24 kohaselt kontrollivad kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müügi vastavust kõnealusele korrale riigivara valitseja ja Riigikontroll.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Avalik teave

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 3 lg 1 kohaselt on avalik teave mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Sama paragrahvi lõikest 2 tulenevalt võib lõikes 1 nimetatud teabele juurdepääsu piirata seaduses sätestatud korras. Juurdepääsupiirangu alused on ära toodud AvTS §-s 35 ja valdkondade eriseadustes.

Ärisaladus

Ärisaladuse mõiste ei ole Eesti õiguskorras üheselt defineeritud. Alates 1. jaanuarist 2008 kehtiva konkurentsiseaduse § 63 lg 1 kohaselt loetakse ärisaladuseks niisugune teave ettevõtja äritegevuse kohta, mille avaldamine teistele isikutele võib selle ettevõtja huve kahjustada, eelkõige oskusteavet puudutav tehniline ja finantsteave ning teave kulude hindamise meetodika, tootmissaladuste ja -protsesside, tarneallikate, ostu-müügi mahtude, turuosade, klientide ja edasimüüjate, turundusplaanide, kulu- ja hinnastruktuuride ning müügistrateegia kohta.

Ärisaladuse mõiste sisulisel määratlemisel on võimalik kasutada TRIPS-lepingu art 39 lg-t 2, mille kohaselt füüsilistel ja juriidilistel isikutel peab olema võimalus takistada nende seadusliku kontrolli all oleva teabe avaldamist teistele või selle omandamist või kasutamist teiste poolt ilma nende nõusolekuta viisil, mis on vastuolus ausate kaubandustavade, tingimusel et: a) selline teave on saladus selles tähenduses, et see ei ole kogumis või üksikosade täpsel paigutuses ja kokkupanus üldteada või kergesti kättesaadav isikutele ringkondades, kes tavaliselt kõnesolevat laadi teabega tegelevad; b) sellel teabel on kaubanduslik väärtus tema salajasuse tõttu; c) selle teabe üle seaduslikku kontrolli omav isik on asjaoludest lähtuvalt võtnud vajalikke meetmeid, et hoida seda salajas.

Lähtudes eelnevast peab ärisaladusena käsitletav teave olema seotud ettevõtja äritegevusega, sest reeglina vaid äritegevusega seonduva teabe konkurentidele avaldamine võib kahjustada ettevõtja huve ja luua põhjendamatu konkurentsieeliseid teistele ettevõtjatele. Seega on ärisaladusel ettevõtja jaoks majanduslik väärtus, mis seisneb ka selles, et ärisaladus ei ole konkurentidele teada. Ärisaladuse puhul on tegemist teabega, mis garanteerib antud ettevõtja äritegevuse edukuse ning mille väljatöötamiseks või kogumiseks on ettevõtja teinud investeeringuid, mis vajavad õigustatult kaitset.

Teiseks ärisaladuse tunnuseks on see, et äritegevusega seonduva informatsiooni avaldamine peab ohustama ettevõtja huve. Ettevõtja huvideks on eelkõige majanduslikud huvid. Sellise teabe avalikustamine kahjustab ettevõtja turupositsiooni või võtab temalt konkurentsieelise. Samas ei ole välistatud, et informatsiooni avaldamine võib kahjustada mittemajanduslikke huve.

Vaide esitaja on oma vaide punktis 1.2 märkinud, et RMK ei ole kuidagi põhjendanud kuidas lepingute avalikustamine kahjustaks RMK lepingupartnerite ärihuve. Samas on vaide punktis 3.9 märgitud RMK järgmine selgitus: „*Kui RMK avalikustaks metsamaterjali kvaliteedi, siis saaksid RMK kliendi konkurendid teada minimaalse kvaliteedi, millega klient on nõus metsamaterjali ostma*“. Mulle arusaadavalt tuleneb eeltoodud selgitustest, et kui klient on nõustunud RMK-lt mingitel tingimustel ostma ka kehvema kvaliteediga puitu, mida ta reeglina ei osta, siis sellise teabe avalikustamise korral on kliendil teiste müüjatega lepingute sõlmimisel keeruline keelduda madala kvaliteediga puidu ostmisest. Eeltoodust tulenevalt ei saa ma nõustuda vaide esitaja väitega, et RMK ei ole põhjendanud kuidas lepingute avalikustamine kahjustaks RMK lepingupartnerite huve.

RMK ärisaladus

RMK põhimääruse (PM) § 1 kohaselt on RMK riigitulundusasutus, kelle tegevusalaks on riigimetsa majandamine ja müük ning eesmärgiks oma majandustegevusest tulu teenimine (PM § 10 punktid 1 ja 2 ning MS § 48 lg 3). Kuigi RMK puhul on tegemist riigiasutusega, on põhikirjast tulenevalt RMK kohustus majandada riigimetsa ning teenida sellelt tulu, mille puhul on tegemist äritegevusega. Et seda eesmärki oleks võimalik täita ning konkureeda teiste metsakasvatajatega, peab olema RMK-l võimalik kaitsta ka oma ärihuve. Kui RMK-l puuduks võimalus oma ärihuve kaitsta, siis paneks see RMK võrreldes konkurentidega ebavõrdsesse olukorda.

RMK on oma vastuses teavitanud, millised lepingu punktid ning lepingu lisade punktid loeb RMK oma ärisaladuseks. On kaheldav, kas kõik vastuses välja toodud punktid eraldiseisvalt ikka kahjustavad RMK ärihuve (näiteks mulle edastatud lepingu punkt 8. Krediidilimiit, sisaldab ainult lauset „*Krediidiasutuse garantiikirja summa piires*“). Samas ei saa välistada, et eeltoodud punkt võib ärisaladus olla RMK poolt toodud põhjendustel juhul, kui mõnes lepingus eelnimetatud lepingu punkt sisaldab ka konkreetset krediidi summat.

RMK on selgitanud, et peab oma ärisaladuseks ka lepingulisas, mis on lepingu lahutamatu osa, toodud ühiku hindasid koosmõjus diameetri vahemikega. Inspeksioon nõustub RMK-ga selles, et sellise teabe avalikustamine võib RMK ärihuve kahjustada, kuna RMK eesmärgiks on metsamüügist saada kõrgeim võimalik hind, et teenida maksimaalset tulu. Mulle arusaadavalt võivad need kokkuleppehinnad objektide ja tarneperioodide lõikes olla erinevad, vastavalt igakordsele kokkuleppele. Kui mõnes lepingus on mingitel tingimustel ostja saavutanud madalama kokkuleppehinna kasvõi mingiks perioodiks ning see oleks kõigile avalik, oleks RMK-l keeruline edaspidi ka teiste tarnijatega kokku leppida kõrgemat hinda ja see võibki kahjustada tema ärihuve. Seega ei saa ma vaide esitajaga nõustuda selles, et tema poolt soovitud lepingud, mis sisaldavad ühiku hindasid koosmõjus diameetri vahemikega, ärisaladust ei sisalda. Ärisaladuseks ei saa aga olla kogu objekti müügist saadud tulu.

Ka ei saa ma nõustuda vaide esitajaga selles, et hindade ja tingimuste mitteteadmine tekitab konkurentsimoonusi. Kuna metsamüügil on RMK eesmärk, nagu äris üldiselt, võimalikult suure tulu teenimine ning RMK-l puudub õigus müüa metsa alla tavapärase turuhinna, mille üle teostatakse ka kontrolli, siis ongi kokkuleppe hinnaga müügi mõte mulle arusaadavalt see, et leppida kokku võimalikult hea hind. Kui mingi objekti müügi puhul objektiivsetel põhjustel on hind madalam ja see oleks avalik, siis oleks RMK-l raske, kui mitte võimatu, müüa teisi objekte kõrgema hinnaga, mistõttu võib müügitulu oluliselt väheneda.

Menetluse käigus küsisin seisukohta ka Keskkonnaministeeriumilt, kui riigivara valitsejalt. Keskkonnaministeerium on oma selgitustes teatanud, et nõustub RMK seisukohtadega, millest saan järeldada, et ka Keskkonnaministeerium on seisukohal, et teabenõudja poolt soovitud lepingud sisaldavad RMK poolt märgitud ulatuses ärisaladust.

Vaide esitaja on leidnud, et *RMK on jätnud oma ärisaladuse määratlemisel arvestamata tema kui riigimetsa majandaja ja valitseja kohustuse tagada ka avalik kontroll avalike ülesannete täitmise üle, sh sektoriettevtõtjate võimalus analüüsida, ega RMK oma tegevusega osadele ettevõtjatele õigusvastast konkurentsieelist ei tekita*. Lähtudes asjaolust, et RMK puhul on tegemist riigiasutusega, kelle peamiseks eesmärgiks on majandustegevus, siis ei saa eeldada tema üle samasuguses ulatuses avaliku kontrolli teostamist avalikkuse poolt, kui muude riigiasutuste osas (ka riigi äriühingute teave ei ole täies ulatuses avalik). Kogu teabe avalikustamine paneks RMK konkurentidega võrreldes ebavõrdsesse olukorda. Samas on seadusandja siiski näinud ette ka kontrollimehhanismid (MS § 58).

Ka Vabariigi Valitsuse 04.01.2007 määruse nr 1 „Riigimetsas kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müügi kord“ § 24 kohaselt kontrollivad kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müügi vastavust kõnealusele korrale riigivara valitseja ja Riigikontroll. Keskkonnaministeerium on oma vastuses kinnitanud, et RMK metsamaterjali müügi vastavust õigusaktidele on kontrollinud nii RMK siseaudititalitus ja Keskkonnaministeerium ning rikkumisi ei ole tuvastatud.

Kuna olen seisukohal, et lepingud sisaldavad osaliselt ka teavet, mille avalikustamine võib kahjustada ärisaladust, siis jätan vaide lepingutelt piirangute eemaldamiseks rahuldamata. Mis aga puudutab Vabariigi Valitsuse 04.01.2007 määruse nr 1 „Riigimetsas kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müügi kord“ § 21 lg-s 3 toodud kohustust avalikustada RMK võrgulehel pakkumise võitja nime, siis see ei reguleeri kuidagi teabenõude korras teabele juurdepääsu võimaldamist ega ole seega ka teabenõude korras teabele juurdepääsu piiramise aluseks. Ehk sellest ei tulene, et RMK ei peaks teabenõude korral muud teavet väljastama, kui teabele pole kehtestatud juurdepääsupiiranguid.

Teabenõudele vastamine

AvTS § 17 lg 1 kohaselt täidetakse teabenõue teabenõudja poolt soovitud viisil. Juhud, millal teabevaldaja võib teabenõude täitmisest keelduda on ära toodud AvTS §-s 23. Eelnimetatud paragrahvi lõike 3 kohaselt tuleb keeldumist ka põhjendada.

Antud juhul on RMK keeldunud teabenõude täitmisest AvTS § 23 lg 1 p 1 alusel osas, milles nõutakse lepinguid ja andmeid kvaliteedi, diameetri vahemiku ning ühiku hinna kohta, kuna nimetatud taotletava teabe suhtes kehtivad juurdepääsupiirangud. RMK on tunnistanud nimetatud teabe asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks AvTS § 35 lg 1 p 17 alusel, kuna selle avalikustamine võib kahjustada ärisaladust.

Olenemata sellest, kas vaide esitaja poolt soovitud lepingud sisaldavad RMK või tema lepingupartnerite ärisaladust, ei tähenda see seda, et sellist lepingut üldse ei väljastata. Sellisel juhul väljastatakse see osa dokumendist, millele juurdepääsupiirangud ei laiene (AvTS § 38 lg 2). Kuna antud juhul on RMK teabenõudest täitmisest keeldumise alusena viidanud ainult ärisaladusele, siis oli vaide esitajal põhjendatud kahtlus, kas kogu soovitud teave saab olla ärisaladus ja miks ei väljastata seda osa lepingutest, millele ärisaladus ei laiene.

RMK ei ole vaide esitajale selgitanud, et vaide esitaja poolt soovitud lepinguid on kokku 107 ning nende kogumaht on ca 1800 lehekülge, mille läbivaatamine ja piiranguga teabe eemaldamine/kinni katmine takistab asutusele pandud kohustuste täimist, millisel juhul on võimalik keelduda teabenõude täitmisest AvTS § 23 lg 2 p 3 alusel. Lähtudes asjaolust, et Andmekaitse Inspeksioon ei saa asuda teabevaldaja asemele ja keelduda tema eest teabenõude täitmisest, siis tuleb RMK-l teabenõue uuesti läbi vaadata ning vajadusel viidata täiendavatele keeldumise alustele, sest kui dokument sisaldab ainult mingis osas piiranguga teavet, ei võimalda see jätta kogu dokumenti väljastamata. Seega ei ole RMK lepingute väljastamisest keeldumine ainult AvTS § 35 lg 1 p 17 alusel õiguspärane.

/allkirjastatud digitaalselt/

Elve Adamson
peainspektor
peadirektori volitusel